

פנחס הוא אליהו שיבוא לרחק ולקרב - לרחק אותיות שק"ר ולקרב אותיות אמ"ת

אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, פן אבוא והכיתי את הארץ חרם". ופירש רש"י: "והשיב לב אבות, להקב"ה, על בנים, על ידי בנים, יאמר לבנים דרך אהבה ורצון, לכו ודברו אל אבותיכם לאחוז בדרכי המקום, וכן לב בנים על אבותם". מבואר מזה כי תפקידו יהיה להחזיר את ישראל בתשובה שלימה.

ויש לומר כי זהו ביאור מאמר המדרש הנ"ל: "פנחס הוא אליהו, אמר לו הקב"ה, אתה נתת שלום בין ישראל ובני בעולם הזה, אף לעתיד לבוא אתה הוא שעתידי ליתן שלום ביני לבין בני, שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' וגו' והשיב לב אבות על בנים". הכוונה בזה שיחזיר את ישראל בתשובה שלימה על כל מה שחטאו כנגד ה', ובכך יעשה שלום בין הקב"ה לבניו ישראל.

כאשר נתבונן בזה נשכיל להבין, כי שליחות זו של אליהו היא אכן הכנה נפלאה לקראת הגאולה, שהרי שנינו בגמרא (יומא פו:): "גדולה תשובה שמביאה את הגאולה". ויותר מזה שנינו בגמרא (סנהדרין צז:): "רבי אליעזר אומר, אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין. אמר ליה רבי יהושע, אם אין עושין תשובה אין נגאלין, אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגזירותיו קשות כהמן, וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב". וכן פסק הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ז ה"ה): "אין ישראל נגאלין אלא בתשובה".

מעתה מבואר היטב מה שעתידי הקב"ה לשלוח את אליהו הנביא לפני הגאולה כדי להחזיר את ישראל בתשובה, שהרי אי אפשר שיזכו לגאולה אם לא יקדימו לעשות תשובה. זאת ועוד, כי שליחות זו של אליהו להחזיר את ישראל בתשובה היא חסד גדול, למנוע בכך שלא יצטרך הקב"ה ח"ו להעמיד על ישראל מלך שגזירותיו קשות כהמן כדי שיחזירם למוטב.

יומתק להבין בזה פירוש הפסוק: "הנה אנכי שולח לכם" - להנאתכם ולטובתכם "את אליהו

ראשונה דברי התרגום יונתן סתומים וחתומים, איך נרמז בפסוק זה: "הנני נותן לו את בריתי שלום", שעתידי פנחס להיות אליהו שייבשר על הגאולה באחרית הימים.

ונראה לפרש כוונת התרגום יונתן לפי מה שמצינו במדרש (ילקוט שמעוני כאן) פירוש זה ביתר הרחבה על הפסוק: "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום - אמר רבי שמעון בן לקיש, פנחס הוא אליהו, אמר לו הקב"ה, אתה נתת שלום בין ישראל ובני בעולם הזה, אף לעתיד לבא אתה הוא שעתידי ליתן שלום ביני לבין בני, שנאמר (מלאכי ג כג) הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' וגו' והשיב לב אבות על בנים".

מעתה יאירו עינינו להבין מה שקבע עזרא הסופר לקרוא פרשת פנחס בתחילת ימי בין המצרים, כי בהיותם מצד אחד ימים של אבלות על חורבן בית המקדש וגלות ישראל, ומצד שני ימים של ציפיה ותקווה לגאולה השלימה, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, לפתוח את הימים הללו בקריאת פרשת פנחס, כדי להזכיר זכותו של פנחס הוא אליהו, שמסר נפשו לקנא קנאת ה' צבאות והציל בכך את ישראל מכליה.

ובקריאה זו רצוננו לעורר רחמי שמים לפני הקב"ה, שיקיים את הבטחתו לפנחס הוא אליהו: "הנני נותן לו את בריתי שלום", שיזכה לבשר לישראל על הגאולה השלימה. הנה כי כן דבר בעתו מה טוב לקראת בין המצרים, להתבונן מהי תכלית ומטרת השליחות שעתידי הקב"ה לשלוח את אליהו הנביא באחרית הימים, כדי להכין את ישראל לקראת הגאולה השלימה.

אליהו הנביא יחזיר את ישראל בתשובה לקראת הגאולה

פתח דברינו יאיר בדברי הנביא מלאכי, אשר התנבא על השליחות שעתידי הקב"ה לשלוח את אליהו הנביא לפני הגאולה (מלאכי ג כג): "הנה

שבת קודש הבאה עלינו לטובה שבה אנו קוראים בתורה פרשת פנחס, חל תמיד בשנה פשוטה בשבוע הראשון של שלשה שבועות מ"ז בתמוז עד ט' באב, הנקראים ימי "בין המצרים" על שם הכתוב (איכה א ג): "כל רודפיה השיגוה בין המצרים". בימים הללו מוטלת חובה יתירה על כל אחד מישראל, להיות מיצר ודואג על חורבן בית המקדש וגלות ישראל ולהתפלל על הגאולה השלימה.

והנה מדברי הברייתא (מגילה לא:): למדנו, כי עזרא הסופר סידר את קריאת הפרשיות במשך כל שבתות השנה בכוונה מיוחדת, ולכן תיקן לקרוא שתי פרשיות התוכחות, פרשת בחוקותי לפני חג השבועות ופרשת כי תבוא לפני ראש השנה, כדי שתכלה שנה וקללותיה]. נשכיל להבין מזה כי מאחר שסידר לקרוא פרשת פנחס בתחילת בין המצרים הרי ברור שיש קשר אמיץ ביניהם.

פנחס הוא אליהו שעתידי לבשר על הגאולה

במאמר זה ברצוננו להשתעשע בטעם לשבח על הקשר בין פרשת פנחס לימי בין המצרים, לפי מה שכתוב בתחילת הפרשה:

"וידבר ה' אל משה לאמר, פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל, בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום". ומפרש בתרגום יונתן: "את בריתי שלום, האנא גזר ליה ית קימי שלם, ואעבדינייה מלאך קיים ויחי לעלמא, למבשרא גאולתא בסוף יומיא".

פירוש: "את בריתי שלום, הרי אני כורת עמו את בריתי שלום, ואעשנו מלאך קיים ויחיה לעולם, לבשר על הגאולה באחרית הימים". כלומר פנחס הוא אליהו הנביא שעלה חי לשמים ולא טעם מיתה, והוא עתידי לבשר לישראל על הגאולה באחרית הימים. ובהשקפה

**הקריאה בפרשת פנחס הוא אליהו בתחילת בין המצרים,
כדי לעורר רחמי שמים שכבר יבוא ויבשר על הגאולה**

**אליהו בא: "לרחק את המקורבין" - ג' אותיות שקר המקורבות,
"ולקרב את המרוחקין" - ג' אותיות אמת המרוחקות**

**ערוגת הבשם: "הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה" - גילוי אור האמת,
צדיקים מתעדינים בגילוי ורשעים נידונים בו**

**אליהו יחזיר את ישראל בתשובה על ידי שיפקח את עיניהם
לראות את אור האמת לעומת אפסיות השקר**

ויש להעיר כי ה"אמרי יוסף" בהקדמתו על "לקוטי תורה וש"ס" [לרבו הרה"ק מהרי"א מזדיטשוב זי"ע ד"ה ונחזור לענין] מביא פירוש זה בשם הרה"ק רבי הירש לייב אליקיר זי"ע [תלמיד הרבי ר' מיכל מזלאטשוב זי"ע], וב"חסד לאברהם" להרה"ק מרדאמסק זי"ע (פרשת וירא ד"ה וישא אברהם) מביא פירוש זה בשם ספרים.

ויש לומר כי מטעם זה זכה פנחס להיות אליהו שעתיד לרחק את השקר ולגלות את האמת, כי זמרי בן סלוא בהיותו נשיא בישראל, הלך בדרכי השקר לומר שכוונתו לשם שמים, כמו שהאריך ב"אמרי יוסף" שבא בטענה, כי כזבי בת צור היא אותה פרידה טובה שממנה צריך לצאת מלכות ישראל. והנה בא פנחס והרג את זמרי כדת וכדין, והסיר בכך את לוט השקר וגילה את אור האמת ותעצר המגפה, לכן זכה להיות אליהו שלעתיד לבוא יסיר גם כן את לוט השקר ויגלה את אור האמת.

"הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה"

חשבתי דרכי להתבונן מה שבחר הקב"ה הלכה למשה מסיני, להגדיר את תכלית ביאת אליהו הנביא לעתיד לבוא: "לרחק את המקורבים בזרוע" - לרחק ג' אותיות שקר המקורבות זו לזו, "ולקרב המרוחקים בזרוע" - לקרב ג' אותיות אמת המרוחקות זו מזו, וצריך ביאור מהו ענין הריחוק של ג' אותיות שקר והקירוב של ג' אותיות אמת.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה ששינוי בגמרא (נדרים ח:): "אין גיהנם לעולם הבא אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה, שנאמר (מלאכי ג כ) וזרחה לכם יראי שמי שמש [צדקה ומרפא בכנפיה] וגו', ולא עוד אלא שמתעדינין בה... והרשעים נידונין בה, שנאמר (שם שם יט) הנה יום בא ווער כתנור וגו'". וצריך ביאור איך תגרום

להחזיר את ישראל בתשובה שלימה לקראת הגאולה. נקדים מה ששינוי במשנה (עדיות פרק ח משנה ז): "אמר רבי יהושע, מקובל אני מרבן יוחנן בן זכאי, ששמע מרבו ורבו מרבו, הלכה למשה מסיני, שאין אליהו בא לטמא ולטהר, לרחק ולקרב, אלא לרחק המקורבים בזרוע ולקרב המרוחקים בזרוע".

מצינו על כך בספרים הקדושים פירוש נאה בדרך רמז, ואני מצאתי את המקור לכך בספר "בת עין" (פרשת תרומה) [וחזור על כך בדרושים לראש השנה] בשם הרב הצדיק מסדליקוב זי"ע, [הלא הוא בעל "דגל מחנה אפרים" נכד הבעש"ט זי"ע], על פי מה ששינוי בגמרא (שבת קד:): "מאי טעמא שקר מקרבן מיליה, אמת מרחקא מיליה", פירוש מהו הטעם שג' אותיות שקר קרובות זו לזו בסדר האל"ף ב"ית [ק' ר' ש'], ואילו ג' אותיות אמת מרוחקות זו מזו, אות א' בראש האל"ף בית, אות מ' באמצע, ואות ת' בסוף.

ומתרגם: "שיקרא שכיח קושטא לא שכיח". פירוש, השקר שכיח וקרוב למצוא אותו בכל מקום, ואילו האמת רחוקה וצריך לטרוח ולחפש אחריה. הנה כי כן זהו פירוש המשנה: "שאין אליהו בא לטמא ולטהר, לרחק ולקרב, אלא לרחק המקורבים בזרוע" - לרחק ג' אותיות שקר המקורבות זו לזו, "ולקרב המרוחקים בזרוע" - לקרב ג' אותיות אמת המרוחקות זו מזו. כלומר אליהו בא לרחק את השקר ולגלות את האמת.

מוסיף על כך ה"בת עין" לפרש בזה מקרא שכתוב (ירמיה לא ב): "מרחוק ה' נראה לי" - "מרחוק" דייקא, על ידי דבקותי במדת אמת שג' אותיותיה רחוקות זו מזו, אזכה שיתראה הקב"ה אלי בגילוי שכינתו. וזהו פירוש הכתוב (שמות כג ז): "מדבר שקר תרחק", פירוש "מדבר שקר" שאותיותיה קרובות, "תרחק" להתדבק באותיות אמת המרוחקות עכדה"ק.

הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם", שיעורר את ישראל בתשובה, ומפרש הטעם לשליחות זו: "פן אבוא והכיתי את הארץ חרם", כי אם לא יחזרו בתשובה מרצונם הטוב, אצטרך להכות את הארץ חרם, להעמיד עליהם מלך שגזירותיו קשות כהמן. וזהו שדקדק רש"י לפרש: "יאמר לבנים דרך אהבה ורצון", כי הכוונה בשליחות זו היא שיחזרו בתשובה מתוך אהבה ורצון ולא בכפייה.

אליהו הנביא הציל את ישראל מגזירת המן

ויש להוסיף פרפרת נאה על פי מה שכתוב במגילה (אסתר ז ט): "ויאמר חרבונה אחד מן הסריסים לפני המלך, גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך עומד בבית המן גבוה חמשים אמה, ויאמר המלך תלוהו עליו, ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי וחמת המלך שככה".

שינוי על כך בפרקי דרבי אליעזר (פרק נ): "באותה שעה מה עשה אליהו זכור לטוב, נדמה כחרבונה אחד מסריסי המלך, אמר לו [לאחשוורוש] יש עץ בביתו של המן מבית קדשי הקדשים גבוה חמשים אמה... מיד צוה המלך לתלותו עליו". וכתב ב"הגהות מיימוניות" (מגילה פ"א אות ז) כי מטעם זה אנו אומרים (שושנת יעקב): "וגם חרבונה זכור לטוב", כי אליהו הנביא זכור לטוב נתלבש בו.

נמצינו למדים מזה כי כבר בנס פורים שלח הקב"ה את אליהו הנביא, כדי להציל את ישראל מגזירותיו הקשות של המן הרשע, לכן גם לעתיד לבוא לפני הגאולה ישלח הקב"ה להחזיר את ישראל בתשובה שלימה, כדי להצילם שלא יצטרכו לחזור בתשובה בכפייה על ידי שהקב"ה מעמיד עליהם: "מלך שגזירותיו קשות כהמן".

ולפי המבואר יש לומר שאליהו זכה לכך, כי פנחס הוא אליהו שכבר הציל את ישראל מכליה, ככתוב: "בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי", ועל כך הבטיח לו הקב"ה: "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום", שיעשה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים על ידי שיחזירם בתשובה, ויצילם בכך ממלך שגזירותיו קשה כהמן.

אליהו בא לקרב הרחוקים - ג' אותיות אמת המרוחקות

רחש לבי דבר טוב, בעזרת ה' הטוב, לכבוד אליהו הנביא זכור לטוב, לבאר איך אליהו עתיד

ורומז על הקב"ה שהוא ראשון, ת' של אמ"ת הוא אחרון לכל האותיות, ורומז על הקב"ה שהוא אחרון, מ' של אמ"ת היא אמצעית לאל"ף ב"ת, [כאשר נצרף ה' אותיות מנצפ"ך הסופיות במקומן, שאז ישנן י"ג אותיות: א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל, לפני מ', וי"ג אותיות אחריה: ס נ ט ע פ ף צ ק ר ש ת, נמצא כי מ' היא ממש באמצע], ורומז על "אני הוא" שנמצא תמיד אתנו.

והנה המקור לפירוש רש"י הוא בתלמוד ירושלמי (סנהדרין ב.), ומביאו בפירוש רבינו נסים (שבת שם) שמפליא את הפירוש:

"ובתלמוד ארץ ישראל במסכת סנהדרין אמרו בדבר זה טעם נאה ביותר, ונראה לי לכתבה הנה והכי אמרו, מהו חותמו של הקב"ה, רבי ביבי בשם רבי ראובן אמר, אמת - מהו אמת, אמר רבי אבין שהוא אלקים חיים ומלך עולם. אמר רבי שמעון בן לקיש, אל"ף ראשיה דאלפא ביתא, מ"ם באמצעיתה, תי"ו בסופה, לומר אני ה' ראשון, שלא קיבלתי מלכותי מאחר, ומבלעדי אין אלהים, שאין לי שותף, ואת אחרונים אני הוא, שאין אני עתיד למוסרה לאחר".

יומתק להבין בזה מה שמצינו כי השם הוי"ה מורה על אמיתתו, כמו שכתוב בפרשת וארא (שמות ו ב.): "וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה', וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא"ל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם". ופירש רש"י: "אני ה', נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני... ושמי ה' לא נודעתי להם, לא ניכרתי להם במדת אמיתת שלי, שעליה נקרא שמי ה' - נאמן לאמת דברי, שהרי הבטחתי ולא קיימתי". מבואר מזה כי השם הוי"ה מורה על מדת אמיתתו, וכן מצינו מקרא מפורש (תהלים קיז ב.): "ואמת ה' לעולם".

נמצינו למדים מזה כי מה שאמרו: "חותמו של הקב"ה אמת", הכוונה בזה על השם הוי"ה שמורה על מדת אמיתתו יתברך. ולפי האמור יש לבאר הקשר בין השם הוי"ה למדת אמת, על פי המבואר בשלחן ערוך (או"ח סימן ה) כי כשמזכירים את השם הוי"ה צריך לכוון שהוא היה הוה ויהיה.

והרי זה מתאים להפליא עם מה שאמרו: "חותמו של הקב"ה אמת", כפירוש הירושלמי שג' אותיותיה ראשונה אמצעית ואחרונה הן רמז על: "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים". נמצא לפי זה כי אות א' מורה על הקב"ה שהוא "היה", אות מ' האמצעית מורה שהוא "הוה", ואות ת' האחרונה מורה שהוא "יהיה".

מגלה עמוקות: השם הוי"ה הוא תוכו כבדו, כי המילוי יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה בגימטריא כ"ו כמו השם עצמו

אגרא דפרקא: ב' אותיות הפנימית של תוכ"ו הן כ"ו, וב' אותיות החיצונית של כבד"ו הן כ"ו כמספר השם

גמרא: "אליהו בארבע" - אליהו בא להחזיר את ישראל בתשובה כדי להשלים את השם בארבע אותיותיו

אליהו יחזיר את ישראל בתשובה כי:

"גדולה תשובה" - תשב ו"ה, "שמקרב את הגאולה" - גאל ו"ה

"ולקרב המרוחקים בזרוע" - ג' אותיות אמ"ת המרוחקות. כי הטעם שאותיות שק"ר קרובות זו לזו לעומת אותיות אמ"ת שהן רחוקות, כי בעולם הזה השקר הוא קרוב ונראה לעין כאילו יש בו ממש, ואילו האמת נראית כדבר הרחוק מן העין, אבל לעתיד לבוא ירחק אליהו את השקר ויקרב את האמת, על ידי שיפקח את עיני ישראל בגילוי אור האמת ובאפסיות השקר שאין בו ממש.

והנה על ידי גילוי זה יחזרו ישראל בתשובה שלימה על כל מה שחטאו, ובזכות זה יזכו לגאולה השלימה אשר אז יוציא הקב"ה "חמה מנרתיקה" להשלים את הגילוי של אור האמת, ועל ידי זה הצדיקים מתרפאים ומתעדינים בגילוי הגדול, ואילו הרשעים נידונים בגילוי הזה בצער שבזבזו את כל ימיהם להבל ולריק.

"חותמו של הקב"ה אמת"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר ביתר עמקות לאוהבי רמז, מדוע יזכה דוקא אליהו: "לקרב המרוחקים בזרוע" - ג' אותיות אמ"ת המרוחקות, על פי המבואר בזהוה הקדוש ברעיא מהימנא (פרשת ויקרא טז): "הוי"ה איהי חמה, נרתיקה דיליה אדנ"י, והיינו רזא דאוקמוה, לעתיד לבוא מוציא הקב"ה חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה". פירוש, השם הוי"ה הוא שמש המכוסה בנרתיק שלו השם אדנ"י, ולעתיד לבוא "מוציא הקב"ה חמה מנרתיקה", שיגלה את השם הוי"ה בלי נרתיקו, ובשם זה צדיקים מתרפאים ורשעים נידונים בו.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה ששינו בגמרא (שבת נה.): "חותמו של הקב"ה אמת". ופירש רש"י: "אמצעית לאותיות וראשון ואחרון, על שם אני ראשון ואני אחרון ואני הוא". [ראה ג' פסוקים בישיעה מא-ד, מד-ו, מח-יב]. פירוש א' של אמ"ת הוא ראשון לכל האותיות,

הוצאת החמה מנרתיקה לשתי פעולות הפוכות, מצד אחד צדיקים מתרפאים ומתעדינים בה ומצד שני רשעים נידונים בה.

ופירש ב"ערוגת הבשם" (פרשת דברים ד"ה אלה הדברים הב'), כי אור השמש הוא כינוי לאור האמת שמאיר כשמש, ולעומת זה השקר הוא בבחינת חושך שאין בו שום אור. והנה בעולם הזה השמש שהוא אור האמת של התורה ומצוותיה, סגור וטמון בנרתיק ההסתר ואינו גלוי לכל גודל ערכו וחשיבותו, אלא שלמרות ההסתר מאמינים הצדיקים בה' ובתורתו אמונה פשוטה ועובדים את ה', ואילו הרשעים אשר במחשך מעשיהם, לועגים על כל דבר שבקדושה ומבזבזים כל חייהם בהבל וריק.

אולם לעתיד לבוא יוציא הקב"ה "חמה מנרתיקה", שיגלה את אור האמת בלי שום נרתיק והסתר פנים, ועל ידי זה יראו כל הנבראים עין בעין את אמיתות התורה ומצוותיה, ואת השקר הגדול של כל הבלי העולם הזה שאין בהם ממש, הנה עצם גילוי אמת זו באור כל כך בהיר, כולל בתוכו יחד שתי הפעולות - ריפוי ועידון גדול לצדיקים עם עונש קשה לרשעים.

כי לצדיקים אשר כל חייהם מסרו את גופם ונפשם לעסוק בתורה ובעבודה באמונה פשוטה, אין להם ריפוי ועידון יותר גדול מכך, שיזכו לראות בפועל ממש את כל התיקונים שזכו לתקן בעבודתם בקודש, ולעומת זה הרשעים נידונים בגילוי אור האמת, כי אז יפקחו עיניהם לראות שבזבזו את כל ימי חייהם להבל ולריק בדברים שאין בהם שום ערך, כאשר במקום זה היו יכולים כל רגע לעסוק בתורה ובמצוות, אשר השכר על כך הוא כל כך גדול אשר עין לא ראתה.

מעתה יאירו עינינו להבין הגדרת תכלית ביאת אליהו הנביא: "לרחק את המקורבים בזרוע" - ג' אותיות שק"ר המקורבות,

להשלים רק על ידי תשובה שהיא אותיות תשב ו"ה, להשב ב' אותיות ו"ה החסרות. וזהו ביאור מאמרם (יומא פו:): "גדולה תשובה" - תשב ו"ה, "שמקרב את הגאולה" - גאל ו"ה.

הנה כי כן הרווחנו להבין מה שעתידי הקב"ה לשלוח את אליהו הנביא להחזיר את ישראל בתשובה: "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם", כי רק על ידי תשובה - תשב ו"ה יזכו אל גאולה - גאל ו"ה. והנה שנינו בגמרא (ברכות ז ב): "דשמא גרים". ויש לומר שענין זה בשמו של אליהו שהוא אותיות אלי ו"ה, כי בזכותו נזכה להשיב ב' אותיות ו"ה כדי להשלים כל השם. מעתה נראה כי זהו הרמז באמרם: "אליהו בארבע", ללמדנו שתפקידו להשלים את כל השם בד' אותיותיו.

על פי האמור יאירו עינינו להבין מה שאליהו בא: "לרחק את המקורבים בזרוע" - ג' אותיות שק"ד המקורבות, "ולקרב המרוחקים בזרוע" - ג' אותיות אמ"ת המרוחקות, כי מאחר שכבר למדנו כי "חותמו של הקב"ה אמת" הוא השם הוי"ה שתוכו כברו. נמצא שכל זמן שאין השם שלם אי אפשר שתתגלה האמת, אבל אחרי שיבוא אליהו ויחזיר את ישראל בתשובה, ובזכות זה ישלים כל השם בבחינת: "אליהו בארבע", הנה אז יזכה להוציא חמה מנרתיקה לגלות את אור האמת, אשר צדיקים מתעדנים בו ורשעים נידונים בו.

ויש להוסיף בזה רמז נפלא בשמו של אליהו, שהרי לפי המבואר יזכה אליהו לגלות את אור האמת, על ידי שישלים את השם הוי"ה בד' אותיותיו, אשר שם זה תוכו כברו כי המילוי של השם הוא גם כן כ"ו כמספר השם, והנה ענין זה רמוז בשם אליהו שעולה בגימטריא בדיוק ב' פעמים הוי"ה, כמספר השם עם המילוי שלו בבחינת תוכו כברו.

מעתה ירווח לנו להבין דברי הרעיא מהימנא, כי מה שעתידי הקב"ה להוציא חמה מנרתיקה, היינו שיגלה את השם הוי"ה בלי שום נרתיק ולבוש, כי גילוי זה הוא הגילוי של השם הוי"ה שהוא חותם האמת, אשר כפי שלמדנו מדברי ה"ערוגת הבשם" עתידי הקב"ה לגלות את אור האמת בלי שום הסתר, ובגילוי זה צדיקים מתעדנים בו ורשעים נידונים בו במהרה בימינו אמן.

אלו "תוכו כברו", בלשון קדשו: "בתיבת תוכו" השם הוי"ה הוא אתון פנימיים, ובתיבת כברו" השם הוי"ה הוא לברו".

כלומר בתיבת תוכו" ב' אותיות הפנימיות הן כ"ו בגימטריא שם הוי"ה, ובתיבת כברו" ב' אותיות החיצוניות הן כ"ו גם כן בגימטריא שם הוי"ה. וכן כתב ב"ישמח משה" (פרשת נח בד"ה בדורותיו) בשם "שפת אמת" על משלי: "תוכו הוי"ה באמצע, כברו הוי"ה מבחוץ, אז נגלה ונסתרו לשמו יתברך אין טוב מזה".

ונראה לפרש דבריהם הקדושים, כי בשתי התיבות "תוכו כברו" רמוז שאדם צריך לכוון כל מעשיו, הן בפנימיות מחשבתו והן בחיצוניות מעשיו בלתי לה' לבדו, לכן בתיבת תוכו" התוך והפנימיות הן אותיות כ"ו בגימטריא הוי"ה, ובתיבת כברו" אותיות החיצוניות הן כ"ו בגימטריא גם כן שם הוי"ה. וזהו שנינו במשנה (אבות ב יב): "וכל מעשיך יהיו לשם שמים".

הנה כי כן כאשר נצרף את דברי המגלה עמוקות הנ"ל, כי השם הוי"ה הוא תוכו כברו מאחר שגם המילוי שלו עולה כ"ו, ירווח לנו להבין ביתר שאת הרמז הנפלא של ה"אגרא דפרקא" וה"ישמח משה" בשם ה"שפת אמת", כי ב' אותיות הפנימיות בתיבת תוכו" שהן כ"ו בגימטריא הוי"ה, הוא רמז על המילוי של השם שעולה בגימטריא כ"ו, וב' אותיות החיצוניות בתיבת כברו" שהן כ"ו בגימטריא הוי"ה, הוא רמז על השם הוי"ה עצמו כפי שנראה בכתב בחוץ, ושניהם יחד הם "תוכו כברו".

"אליהו בארבע" להשלים כל השם

בדרך זו נסע ונלך לבאר מה שעתידי הקב"ה לשלוח את אליהו הנביא לרחק את השקר ולקרב את האמת, בהקדם לבאר מה ששנינו בגמרא (ברכות ד:): "אליהו בארבע". וכבר נאמרו על כך הרבה רמזים, ואענה גם אנכי חלקי על פי מה שכתוב (שמות יז טז): "ויאמר כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור". ופירש רש"י שנזכר רק מחצית השם י"ה ונחסרו ב' אותיות ו"ה, כי נשבע הקב"ה שאין שמו שלם עד שימחה זרעו של עמלק. נמצא לפי זה שכדי לזכות לגאולה צריך להשלים ב' אותיות ו"ה החסרות.

ויש לומר כי ענין זה רמוז בתיבת גאולה" שהיא אותיות גאל ו"ה, לרמז שצריך לגאול ב' אותיות ו"ה החסרות בגלות, ודבר זה אפשר

השם הוי"ה הוא תוכו כברו

ונראה להוסיף תבלין ולהביא עוד סימוכין לכך, כי השם הוי"ה הוא "חותמו של הקב"ה אמת", על פי מה ששנינו בגמרא (ברכות כח:): "שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר, כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש". וכתב המגלה עמוקות" (פרשת במדבר ד"ה תפקדו אותם) רמז נפלא במה שדקדק לומר שצריך אדם להיות "תוכו כברו", והנה הדברים בלשון קדשו:

"כ"ו חשבון שם בן ד', שיהיה האדם כדמיון, שהוא תוכו כברו יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, שהוא כפול מבית ומחוץ שוה, לכן נקרא שם 'בן ד' אותיות, רצונו לומר שמילואו עולה ב"ן, כנסתו כך נגלו, זהו שכתב (דברים ט) הנסתרות לה' [אלקיננו] והנגלות לנו ולבנינו לעשות, לרמוז על שם ב"ן שהיא שוה בנסתר ובנגלה".

ביאור דבריו הקדושים, כי כאשר נתבונן במספר של השם הוי"ה נראה שתוכו כברו, הא כיצד, השם הוי"ה עצמו בגימטריא כ"ו, וגם המילוי שלו יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה אותיות המילוי לבד ו"ד ה' ו' ה' בגימטריא כ"ו. והנה ד' אותיות הוי"ה הנראות הן בבחינת "ברו", ואילו שאר אותיות המילוי שאינן נראות בכתב הן בבחינת "תוכו", ומאחר ששני המספרים שווים נמצא כי השם הוי"ה הוא תוכו כברו במספר השוה.

לפי זה אומר המגלה עמוקות, שאדם צריך ללכת בדרכו של השם הוי"ה שיהיה תוכו כברו, והוא מוסיף על כך כי השם הוי"ה במילוי זה שתוכו כברו, עולה במספרו ב' פעמים כ"ו שהוא נ"ב, ולכן נקרא השם הוי"ה בגמרא (קידושין עא.א): "שם בן ארבע אותיות" - ב"ן דייקא, לרמז שבמילואו הוא כפול תוכו כברו כמספר ב"ן.

הנה כי כן הרווחנו להבין לפי דברי המגלה עמוקות, מדוע "חותמו של הקב"ה אמת" הוא השם הוי"ה, כי שם זה שתוכו כברו מורה על מדת אמת. וזהו שהכריז רבן גמליאל: "כל תלמיד שאין תוכו כברו", שאינו דבוק במדת אמת של הקב"ה, "לא יכנס לבית המדרש", כי אינו ראוי להיכנס בבית השם כי אם ההולך בדרכי ה' להיות תוכו כברו.

רמז נפלא של "תוכו כברו"

ועתה בא וראה נפלאות התורה, כי לפי האמור יתבאר ביתר שאת מה שהגדיר רבן גמליאל, כי רק תלמיד אשר "תוכו כברו" ראוי להיכנס לבית המדרש, על פי מה שכתב ב"אגרא דפרקא" (סימן פט) ביאור הרמז של שתי תיבות